

8

આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી મેળવતા તથા ઉઘરાણીના પત્રો (Letters of Inquiry Regarding Financial Status and Collection Letters)

આ પ્રકરણમાં તમે શું શીખશો ?

8.1 આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી મેળવતા પત્રો

8.1.1 પ્રસ્તાવના

8.1.2 આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી કેવી રીતે મેળવશો ?

8.1.3 નમૂનાના પત્રો

8.1.4 બેન્કનો સંદર્ભ અને તેના પત્રો

8.2 ઉઘરાણી અંગેના પત્રો

8.2.1 પ્રસ્તાવના

8.2.2 ઉઘરાણી અંગેના પત્રોના વિવિધ તબક્કાઓ

8.2.3 અસરકારક ઉઘરાણી પત્રો માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો

8.2.4 નમૂનાના પત્રો

8.1 આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી મેળવતા પત્રો

8.1.1 પ્રસ્તાવના : સંદેશાવ્યવહારનાં વિપુલ સાધનો, જાહેરાતરૂપી માધ્યમોનો અસરકારક ઉપયોગ, વિવિધ ધંધાકીય સંશોધનો અને લોકોની ખરીદશક્તિમાં વધારો થવાના કારણે વાણિજ્ય ક્ષેત્રનો વ્યાપ ખૂબ જ વધી રહ્યો છે.

વ્યાપારિક પ્રવૃત્તિઓના વ્યાપમાં વધારો થવાનું એક મહત્વનું કારણ શાખ (Credit) ઉપર થતા ખરીદી-વેચાણના વ્યવહારો છે. આ પદ્ધતિના કારણે વેચાણની પ્રવૃત્તિને ખૂબ વેગ મળ્યો છે. આ પદ્ધતિમાં વેપારીને પોતાનાં ઉત્પાદનો વેચવા માટે ગ્રાહક શોધવો સરળ બન્યો છે તથા ગ્રાહક (ખરીદનાર)ને નાણાંની ચુકવણી તરત જ કરવાને બદલે ચોક્કસ સમયમર્યાદામાં અથવા હપતા દ્વારા કરવાની હોવાથી ગ્રાહકની ખરીદશક્તિ વધી છે. આમ, વેપારી અને ગ્રાહક બંને પક્ષકારોને લાભ થાય છે; પરંતુ શાખ દ્વારા થતા વેચાણમાં વેપારી દ્વારા ગ્રાહક પક્ષની યોગ્ય ચકાસણી ન કરવામાં આવી હોય તો શાખની સમયમર્યાદામાં નાણાં ન

મેળવાને કારણે ઉઘરાણીના પ્રશ્નો બને અથવા નાણાં પરત ન આવવાનું પણ જોખમ રહેલું છે. તેથી શાખ પર વેપાર કરવો હોય તો ખરીદનાર (ગ્રાહક/પેઢી)ના આર્થિક દરજ્જાની માહિતી અંગે અભિપ્રાય મેળવી લેવો જોઈએ.

8.1.2 આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી કેવી રીતે મેળવશો ? : ગ્રાહક અથવા વ્યાપારિક પેઢીને શાખ ઉપર માલ-સામાન આપતાં પહેલાં તેના આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી મેળવવી હિતાવહ છે. સામાન્ય રીતે, આ પ્રકારની માહિતી અને અભિપ્રાય મેળવવા માટે અન્ય વ્યાપારી પેઢીઓ અને બેન્કને પત્રો લખવામાં આવે છે. આ પ્રકારના પત્ર દ્વારા પેઢીને શાખ પર માલ-સામાન આપતાં પહેલાં 4 Csની ચકાસણી કરવી જોઈએ. જે-તે પેઢીની પ્રતિષ્ઠા (Character), નાણાં પરત કરવાની ક્ષમતા (Capacity), તેની પાસેની મૂડી (Capital) અને તેણે તારણમાં આપવાની જામીનગીરી (Collateral) જેવી ચાર બાબતોની માલસામાનને શાખ પર આપતાં પહેલાં ચકાસણી કરવામાં આવે તો નાણાં પરત ન આવવાનું જોખમ ટાળી શકાય.

કોઈ પણ પેઢીના આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી મેળવવાની પ્રક્રિયા નીચેની પદ્ધતિ દ્વારા કરી શકાય છે :

(A) અન્ય વ્યાપારિક પેઢીનો સંદર્ભ આપવા માટે કહી શકાય.

(B) તે પેઢીના બેન્કરનો પણ સંદર્ભ માંગી શકાય.

(C) પ્રત્યક્ષ રીતે વ્યાપારિક પેઢીના પાછલાં અમુક વર્ષના પાકા સરવૈયાને આધારે તેની આર્થિક સધ્ધરતા જાણી શકાય.

વ્યાપારિક પેઢી વિશે અન્ય વ્યાપારિક પેઢી દ્વારા આપવામાં આવેલો અભિપ્રાય તો મહત્વનો ગણાય છે; પરંતુ બેન્ક દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતી વધુ આધારભૂત ગણવામાં આવે છે. આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી મેળવવા માટે સંભવિત ગ્રાહકને અન્ય પેઢી કે બેન્કરનો સંદર્ભ આપવાનું કહેવામાં આવે ત્યારે લખાતા પત્રો સામા પક્ષકારનું સ્વમાન ઘવાય નહિ તે રીતે કુનેહપૂર્વક લખાવા જોઈએ. ઉપરાંત તે બાબતનું પણ ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ કે ગ્રાહકનાં મનમાં એવી છાપ ઊભી ન થાય કે વ્યાપારિક પેઢી ગ્રાહકના આર્થિક દરજ્જા અંગે શંકા કરે છે; પરંતુ આ પ્રકારના પત્રો એવી રીતે લખવા કે તેનાં મનમાં એવી છાપ ઊભી થાય કે ગ્રાહક-પેઢીનો આર્થિક દરજ્જો જાણવો એ વ્યાપારિક પ્રવૃત્તિનો જ એક ભાગ છે. આ પ્રકારના પત્રોનાં ઉદાહરણો જોઈએ.

8.1.3 નમૂનાના પત્રો :

(1) સંદર્ભ માટે વિનંતી પત્ર :

સૌંદર્ય કોસ્મેટિક્સ

1, રાજ કોમ્પ્લેક્સ,

નવા રોડ,

વડોદરા-390001

ફોન નં. : (0265) 25558596

E-mail : saudarycosmetics@gmail.com

27મી માર્ચ, 2016

નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર્સ,

ઝાંઝર બજાર,

સંતરામ રોડ,

નડિયાદ-387001

વિષય : સંદર્ભ મોકલી આપવા અંગે

શ્રીયુત,

તા. 20મી માર્ચ 2016ના પત્ર દ્વારા અમારી પેઢીને મોટા જથ્થામાં સૌંદર્ય પ્રસાધનો અને કોસ્મેટિક્સની વિવિધ વસ્તુઓનો ઓર્ડર આપવા બદલ આપનો ખૂબ જ આભાર.

અમે એ બાબતની પણ નોંધ લીધી છે કે, ઉપર્યુક્ત માલ-સામાન આપ પચાસ દિવસની શાખ ઉપર મેળવવા માંગો છો. આપ અમારી સાથે આ પ્રકારનો વ્યવહાર પ્રથમ વખત કરતા હોવાથી વ્યાપારિક શિરસ્તાના ભાગરૂપે, આપના આર્થિક દરજ્જા અંગે વ્યાપારિક પેઢી તરીકેની માહિતી આપી શકે તેવી અન્ય કોઈ વ્યાપારી પેઢી અથવા આપની બેન્કનો સંદર્ભ આપવો જરૂરી બને છે. આપના તરફથી સંદર્ભ આપતો પત્ર મળ્યા પછી જ આપના ઓર્ડર પ્રમાણે માલ-સામાન પહોંચાડવાનું શક્ય બનશે.

આપના તરફથી સંદર્ભ આપતા પત્રની અપેક્ષા સહ,

આપનો વિશ્વાસુ,

XYZ

માલિક

(2) સંદર્ભ મેળવવા માટે લખેલ વિનંતી પત્રનો જવાબ :

નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર્સ
ઝાંઝર બજાર, સંતરામ રોડ,
નડિયાદ-387001

ફોન નં. : (0268) 22232425

E-mail : navnovelty@yahoo.co.in

2 એપ્રિલ, 2016

સૌંદર્ય કોસ્મેટિક્સ,
1, રાજ કોમ્પ્લેક્સ, નવા રોડ,
વડોદરા-390001

વિષય : અમારી પેઢીના સંદર્ભ અંગે

મહોદય,

આપના તા. 27મી માર્ચ 2016ના પત્રમાં આપે અમને સંદર્ભ આપવાનું સૂચવેલ છે. વ્યાપારિક શિરસ્તાનું પાલન કરવામાં અમે પણ માનીએ છીએ.

અમે છેલ્લાં દસ વર્ષથી સૌંદર્ય પ્રસાધનોની વસ્તુઓના વેચાણ સાથે સંકળાયેલા છીએ. અમારા આર્થિક દરજ્જાની માહિતી મેળવવા માટે આપ નીચે દર્શાવેલી પેઢી અથવા અમારી બેન્કનો સંપર્ક કરી શકો છો :

- (1) કમલ ફાર્મસી એન્ડ કોસ્મેટિક્સ,
ગંજ બજાર, સયાજી રોડ, વડોદરા-390001 ફોન નં : (0265) 27656566
- (2) બેન્ક ઓફ બરોડા,
પીજ રોડ શાખા, નડિયાદ-387001 ફોન નં : (0268) 37373536
વેબસાઈટ : www.bob.org E-mail : bobnadiad@gmail.com
C. B. No. : 00001334364072

અમે આશા રાખીએ કે, ઉપર્યુક્ત પેઢી તથા બેન્ક પાસેથી માહિતી મેળવ્યા બાદ અમારો માલ-સામાન આપ સત્વરે મોકલાવશો.

આપનો વિશ્વાસુ,
ABC
ભાગીદાર

(3) શાખ પર માલ-સામાન મેળવવા માંગતી પેઢી અંગે અભિપ્રાય મેળવવા માટે અન્ય વ્યાપારિક પેઢીને લખવામાં આવતો પત્ર :

સૌંદર્ય કોસ્મેટિક્સ

1, રાજ કોમ્પ્લેક્સ,

નવા રોડ,

વડોદરા-390001

ફોન નં. : (0265) 25558596

E-mail : saudarcosmetic@gmail.com

8મી એપ્રિલ, 2016

કમલ ફાર્મસી એન્ડ કોસ્મેટિક્સ,

ગંજ બજાર,

સયાજી રોડ,

વડોદરા-390001

વિષય : નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર, નડિયાદની શાખ બાબતે અભિપ્રાય આપવા અંગે

શ્રીમાન,

નડિયાદ સ્થિત, નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર તરફથી તેમના આર્થિક અને વ્યાપારિક દરજ્જાની જાણ માટે આપનો સંદર્ભ મળેલો છે તે બદલ આપનો આભાર.

આ પેઢી અમારી પાસેથી ₹ 3,00,000/- (અંકે રૂપિયા ત્રણ લાખ પૂરા)નો માલ-સામાન પચાસ દિવસની શાખ ઉપર મેળવવા માંગે છે તો આ અંગે તેમનો વ્યવહાર, વિશ્વસનીયતા અને આર્થિક દરજ્જા અંગે માહિતી આપી આભારી કરશો. આપનો અભિપ્રાય અમને તે પેઢી સાથે વ્યાપારિક જોડાણ અંગેનો નિર્ણય લેવામાં મદદરૂપ થશે. આપના દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતી અત્યંત ગોપનીય રાખવામાં આવશે તેની અમો ખાતરી આપીએ છીએ.

ભવિષ્યમાં આપને પણ અમારી આ પ્રકારની જરૂરિયાત ઊભી થશે તો અમે યોગ્ય સહકાર આપીશું.

આપનો વિશ્વાસુ,

ABC

માલિક

(4) અભિપ્રાય મેળવવા માટે અન્ય વ્યાપારિક પેઢીને લખવામાં આવતા પત્રનો હકારાત્મક અભિપ્રાય આપતો પત્ર :

કમલ ફાર્મસી એન્ડ કોસ્મેટિક્સ

ગંજ બજાર,
સયાજી રોડ,
વડોદરા-390001

ફોન નં. : (0265) 27656566

E-mail : kamalcosmetics12@gmail.com

15મી એપ્રિલ, 2016

સૌંદર્ય કોસ્મેટિક્સ
1, રાજ કોમ્પ્લેક્સ,
નવા રોડ,
વડોદરા-390001

વિષય : નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર, નડિયાદ અંગે અભિપ્રાય

શ્રીમાન,

નડિયાદ સ્થિત, નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર અંગેનો અભિપ્રાય મંગાવતો આપનો તા. 8મી એપ્રિલ, 2016નો પત્ર મળ્યો.

આપના પત્રના સંદર્ભમાં આ પેઢી અંગે નીચેની માહિતી ધ્યાનમાં લેશો :

- (1) આ પેઢી સાથે અમે છેલ્લાં દસ વર્ષથી ધંધાદારી સંબંધો ધરાવીએ છીએ.
- (2) અમે તેમને ઘણી વખત ₹ 1,50,000/- સુધીનો માલ-સામાન શાખ પર આપેલો છે અને તેઓ નાણાંની ચુકવણી બાબતે ખૂબ જ નિયમિત માલૂમ પડ્યા છે.
- (3) નડિયાદ શહેરમાં તેઓ સારો વ્યાપાર અને શાખ ધરાવે છે. જેથી અમારા માલ-સામાનનું વેચાણ પણ વધ્યું છે.

આશા રાખીએ કે અમે મોકલાવેલી માહિતી પર્યાપ્ત હશે અને તેમની સાથે ધંધો શરૂ કરવાના નિર્ણયમાં મદદરૂપ થશે.

આપનો વિશ્વાસુ,

XYZ

માલિક

(5) અભિપ્રાય અંગેના વિનંતી પત્રનો બાંહેધરી સૂચક માહિતી ન આપતો પત્ર.

કમલ ફાર્મસી એન્ડ કોસ્મેટિક્સ

ગંજ બજાર,
સયાજી રોડ,
વડોદરા-390001

ફોન નં. : (0265) 27656566

E-mail : kamalcosmetics12@gmail.com

15મી એપ્રિલ, 2016

સૌંદર્ય કોસ્મેટિક્સ,
1, રાજ કોમ્પ્લેક્સ,
નવા રોડ,
વડોદરા-390001

વિષય : નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર, નડિયાદ અંગે અભિપ્રાય

શ્રીમાન,

નડિયાદ સ્થિત, નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર અંગેનો અભિપ્રાય મંગાવતો આપનો તા. 8મી એપ્રિલ, 2016નો પત્ર મળ્યો.

આપના પત્રના અનુસંધાનમાં જણાવવાનું કે, આ પેઢી સાથે અમે સંપૂર્ણપણે રોકડમાં જ વ્યવહાર કર્યો હોવાથી તેમને શાખ પર માલ આપવો કે નહિ તે અંગે અમે સ્પષ્ટપણે કહી શકીએ તેમ નથી.

અમારા લાયક અન્ય કોઈ ધંધાકીય જાણકારી જોઈતી હોય તો જણાવશો. પૂછપરછ બદલ આભાર.

આપનો વિશ્વાસુ,

XYZ

માલિક

(6) અભિપ્રાય અંગેના વિનંતી પત્રનો નકારાત્મક જવાબ આપતો પત્ર.

કમલ ફાર્મસી એન્ડ કોસ્મેટિક્સ

ગંજ બજાર,
સયાજી રોડ,
વડોદરા-390001

ફોન નં. : (0265) 27656566

E-mail : kamalcosmetics12@gmail.com

15મી એપ્રિલ, 2016

સૌંદર્ય કોસ્મેટિક્સ,
1, રાજ કોમ્પ્લેક્સ,
નવા રોડ,
વડોદરા-390001

વિષય : નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર, નડિયાદ અંગે અભિપ્રાય

શ્રીમાન,

નડિયાદ સ્થિત, નવવધૂ નોવેલ્ટી સ્ટોર અંગેનો અભિપ્રાય મંગાવતો આપનો તા. 8મી એપ્રિલ, 2016નો પત્ર મળ્યો. આપના પત્રના અનુસંધાનમાં અમારો અભિપ્રાય નીચે મુજબ છે :

- (1) આ પેઢી ખૂબ જ જૂની પેઢી હોવા છતાંય બજારમાં તેની સારી પ્રતિષ્ઠા ઊભી કરવામાં અસમર્થ રહી છે એવું અમને લાગે છે.
- (2) છેલ્લાં ત્રણ વર્ષથી અમે તેમની સાથે વેપાર કરીએ છીએ જેમાં નાણાંની ચુકવણી બાબતે તેઓ ખૂબ જ અનિયમિત માલૂમ પડ્યા છે.
- (3) અમે તેઓને ₹ 1,50,000/-થી વધુ કિંમતનો માલ-સામાન શાખ ઉપર આપેલો નથી.
- (4) વારંવાર ઉઘરાણી કરવા છતાંય અમને કેટલાંક બિલની બાકી રકમ મળી નથી.

અમારા દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતી અત્યંત ગોપનીય રાખશો તેવો અમે વિશ્વાસ ધરાવીએ છીએ.

આપનો વિશ્વાસુ,

XYZ

માલિક

8.1.4 બેન્કનો સંદર્ભ અને તેના પત્રો : દરેક વેપારી પેઢીઓ ચેક દ્વારા ખરીદ-વેચાણના વ્યવહારો થઈ શકે તે માટે બેન્કમાં પોતાની પેઢીના નામે ચાલુ ખાતું (Current Account) ખોલાવતી હોય છે. આ ખાતામાંથી ચેક દ્વારા માલ-સામાનની ખરીદીનાં નાણાં ચૂકવાતા હોય છે. વેચાણ દ્વારા મળેલ ચેકનાં નાણાં જમા થતા હોય છે. આમ, ચાલુ ખાતાને ધ્યાનમાં રાખીને આપેલ બેન્કના અભિપ્રાયને વધુ આધારભૂત ગણવામાં આવે છે. તેથી વેપારી પેઢીના આર્થિક દરજ્જાની માહિતી મેળવવા માટે અન્ય વેપારી પેઢીની સાથે સાથે બેન્કને પણ પત્રો લખવામાં આવતા હોય છે. સામાન્ય રીતે, બેન્ક પોતાના ખાતેદાર અંગેની માહિતી અન્ય કોઈ પણ વ્યક્તિ કે પેઢીને આપતી નથી. બેન્ક દ્વારા માહિતી ત્યારે જ આપવામાં આવે છે જ્યારે માહિતી અન્ય કોઈ બેન્ક દ્વારા માંગવામાં

આવી હોય. વ્યાપારિક પેઢીની શાખ અને આર્થિક દરજ્જાની જાણકારી મેળવવા માટે બેન્કને લખવામાં આવતા પત્રોનો તબક્કો નીચે મુજબ હોય છે :

- પેઢી “x”, પેઢી “y” પાસેથી માલ-સામાન ખરીદવા માંગે છે.
- પેઢી “y”, પેઢી “x”ને અન્ય વ્યાપારિક પેઢી કે બેન્કરનો સંદર્ભ આપવાનું કહે છે.
- પેઢી “y” પોતાના બેન્કરને પેઢી “x” વિશેની માહિતી પેઢી “x”ના બેન્કર પાસેથી મેળવવા વિનંતી કરે છે.
- પેઢી “y”ના બેન્કર, પેઢી “y” વતી પેઢી “x”ના બેન્કરને પત્ર લખીને પેઢી “x”નો આર્થિક દરજ્જો જાણવાનો પ્રયત્ન કરે છે.
- પેઢી “y”ના બેન્કર તેને મળેલી માહિતી પેઢી “y”ને મોકલાવે છે.
- પેઢી “y” તેને મળેલી માહિતી અનુસાર પેઢી “x”ને શાખ પર માલ આપવો કે નહિ તેનો નિર્ણય લે છે.

ભાગીદારી પેઢીની આર્થિક સ્થિતિ અને નાણાકીય વ્યવહારની જાણકારી મેળવવા માટે બેન્ક સાથે થતા પત્રવ્યવહારો જોઈએ :

(7) વ્યાપારી પેઢીનો આર્થિક દરજ્જો જાણવા માટે બેન્કનો સંદર્ભ માંગતો વિનંતી પત્ર :

અમરદીપ સ્ટેશનર્સ
વકીલ ચેમ્બર્સ,
ગાંધી રોડ,
અમદાવાદ-380001

ફોન નં. : (079) 34485260

E-mail : amardeep59@gmail.com

મે 8, 2016

શિવાની સ્ટેશનરી સ્ટોર્સ,
મોતીબાગ,
નવા બજાર,
જામનગર-361001

શ્રીમાન,

આપને અમારાં ઉત્પાદનો ખરીદવામાં રસ છે તે જાણીને આનંદ થયો. આપે શાખ પર માલ-સામાન મોકલવાની વિનંતી કરેલ છે તેની પણ નોંધ લીધી. અમારા ધંધાના શિરસ્તા પ્રમાણે અમે આપના આર્થિક દરજ્જા વિશે માહિતી અંગે આપનાં બેન્કરનો સંદર્ભ મોકલી આપવા વિનંતી કરીએ છીએ.

આપના બેન્કરની માહિતી ઝડપથી મોકલાવશો જે અનુકૂળ જણાશે તો આપના ઓર્ડર પ્રમાણેનો માલ-સામાન આપને શાખ પર મોકલાવી શકીએ.

સાભાર.

આપનો વિશ્વાસુ,

XYZ

ભાગીદાર

(8) વેપારી પેઢીનો બેન્કનો સંદર્ભ આપવા સૂચવેલું તે અંગેનો પ્રત્યુત્તર :

શિવાની સ્ટેશનરી સ્ટોર્સ

મોતીબાગ,
નવા બજાર,
જામનગર-361001

ફોન નં. : (0288) 213861

E-mail : shivanistores@yahoo.com

15મી મે, 2016

અમરદીપ સ્ટેશનર્સ,
વકીલ ચેમ્બર્સ,
ગાંધી રોડ,
અમદાવાદ-380001

વિષય : બેન્કનો સંદર્ભ મોકલવા અંગે

શ્રીયુત,

આપના તા. 8મી મે, 2016ના પત્રમાં આપે અમારા બેન્કરનો સંદર્ભ આપવાનું સૂચવેલું હતું. અમારા બેન્કરનાં નામ અને સરનામાં નીચે પ્રમાણે છે. જેઓ અમારા વિશે માહિતી પૂરી પાડશે :

(1) સ્ટેટ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા,

સિવિલ હોસ્પિટલની સામે,
જામનગર-361001

ફોન નં. : (0288) 283540,

Website : www.sbi.net E-mail : sbijam@gmail.com

અમારી પેઢીનો ખાતા નંબર : C.B. 00010010008880

(2) બેન્ક ઓફ બરોડા,

ગાયત્રી મંદિર રોડ, મહાવીરનગર શાખા,
જામનગર-361001

ફોન નં. : (0288) 236382,

Website : www.bankofbaroda.org E-mail : bobjam@yahoo.com

અમારી પેઢીનો ખાતા નંબર : C.B. 10002030405060

ઉપર્યુક્ત બંને બેન્ક સાથે અમે છેલ્લાં 10 વર્ષથી નાણાકીય વ્યવહાર ધરાવીએ છીએ, જેની નોંધ લેશો.

આપનો વિશ્વાસુ,

XYZ

માલિક

(9) વેપારી પેઢીના આર્થિક વ્યવહારો વિશે માહિતી મેળવવા માટે બેન્કરને લખાતો પત્ર :

અમરદીપ સ્ટેશનર્સ

વકીલ ચેમ્બર્સ,

ગાંધી રોડ,

અમદાવાદ-380001

ફોન નં. : (079) 34485260

E-mail : amardeep59@gmail.com

મે 20, 2016

મેનેજરશ્રી,

સ્ટેટ બેન્ક ઓફ સૌરાષ્ટ્ર,

વીજળી ઘર પાસે,

રીલિફ રોડ શાખા,

અમદાવાદ-380001

સાહેબશ્રી,

અમો અમરદીપ સ્ટેશનર્સના નામે આપની બેન્કમાં ચાલુ ખાતા નંબર : C.B. 00081150809395 ધરાવીએ છીએ.

શિવાની સ્ટેશનરી સ્ટોર્સ, જામનગર અમારી પાસેથી શાખ પર માલ-સામાન ખરીદવા માંગે છે. જે અંગે તેઓએ સ્ટેટ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા, જામનગરનો સંદર્ભ આપેલો છે. તે બેન્કમાં તેમનો ચાલુ ખાતા નંબર : C.B. 00010010008880 છે.

અમે આપને વિનંતી કરીએ છીએ કે, આપ ઉપર્યુક્ત પેઢીની આર્થિક સ્થિતિ જાણવા માટે અમારા વતી સ્ટેટ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા, જામનગરને પત્ર લખીને તેમના વિશે માહિતી મેળવી આપશો.

આપનો વિશ્વાસુ,

ABC

મેનેજર

8.2 ઉઘરાણી અંગેના પત્રો

8.2.1 પ્રસ્તાવના : ગ્રાહકની આર્થિક સધ્ધરતા અને વેપારી પ્રતિષ્ઠાની ખાતરી કર્યા પછી સારો અભિપ્રાય મળે ત્યારે માલ-સામાન શાખ ઉપર વેચવામાં આવે છે. માલ-સામાન વેચ્યા પછી વેચનાર વેપારીની એવી અપેક્ષા હોય છે કે, નિયત સમયમર્યાદામાં તેનાં નાણાં ઝડપથી મળે; પરંતુ વાસ્તવિક પરિસ્થિતિમાં હંમેશાં એવું બનતું નથી. નાણાંની ચુકવણી સમયસર ન થતા કાર્યશીલ મૂડીની તંગી સર્જાય છે. જેની સીધી અસર પેઢીના રોજિંદા નાણાકીય વ્યવહારો પર થાય છે. આમ, શાખ ઉપર માલ-સામાન વેચનાર વેપારીએ ઉઘરાણી અંગે ચોક્કસ નીતિ નક્કી કરવી પડે છે.

ઉઘરાણીના પત્રોને ડનિંગ લેટર્સ (Dunning Letters) અથવા કલેક્શન લેટર્સ (Collection Letters) પણ કહેવામાં આવે છે. અંગ્રેજીના શબ્દ ‘to dun’નો અર્થ નાણાંની વસૂલાત માટે વારંવાર ટકોર કરવી અને ત્વરિત ચુકવણી માટે આગ્રહ કરવો તેવો થાય છે.

ઉઘરાણીના પત્રોનો મુખ્ય આશય ગ્રાહક પાસેથી બાકી નીકળતાં નાણાં પરત લેવાનો હોય છે. ઉઘરાણી પત્રો લખતી વખતે ગ્રાહકનું અપમાન ન થાય અને સંબંધોમાં તણાવ ઊભો ન થાય તેનું ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ. ઉઘરાણીના પત્રો લખતી વખતે “ઉઘરાણી વસૂલ કરો પણ ગ્રાહક જાળવો”. આ સિદ્ધાંતને નજર સમક્ષ રાખવો જોઈએ. હકીકતમાં ઉઘરાણી પત્રો તબક્કાવાર સ્મૃતિપત્રો (Reminders)ના સ્વરૂપમાં લખવામાં આવે છે. પત્રમાં નાણાંની વસૂલાત માટે યથાયોગ્ય નૈતિક દબાણ વધારવામાં આવે છે.

8.2.2 ઉઘરાણી અંગેના પત્રોના વિવિધ તબક્કાઓ :

(1) સૌપ્રથમ નાણાંની ચુકવણી માટે નિયત કરેલ સમયગાળો પૂરો થતાં બાકી નીકળતાં નાણાં મેળવવા માટે સરળ અને આડકતરી રીતે સ્મૃતિપત્ર લખી ઉઘરાણી કરવામાં આવે છે.

(2) ઉપર્યુક્ત પત્રનો કોઈ પ્રતિભાવ ન મળે તો બીજા તબક્કામાં મિત્રાચારીભર્યા પત્ર દ્વારા નાણાંની ચુકવણી કેમ કરી નથી તેનાં કારણો જાણી ઉકેલ શોધવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે.

(3) માલ-સામાન વેચનાર વેપારી ગ્રાહકને સંપૂર્ણપણે સહકાર આપવા ઈચ્છે છે છતાં તબક્કાવાર ઉઘરાણીનો યોગ્ય પ્રતિસાદ ન મળતા ન છૂટકે કાયદાકીય કાર્યવાહી કરવી પડશે અને એમાં ગ્રાહકની પ્રતિષ્ઠાને હાનિ પહોંચશે એમ જણાવવામાં આવે છે.

(4) અલગ અલગ રીતે નૈતિક દબાણની માત્રા વધારતા જતા લખાયેલા પત્રોની ગ્રાહક ઉપર કોઈ અસર ન થાય તો કાયદાકીય કાર્યવાહીની અંતિમ તારીખ જણાવી દેવામાં આવે છે.

8.2.3 અસરકારક ઉઘરાણી પત્રો માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો :

- (1) ઉઘરાણીના પત્ર લખવાનું વલણ મૈત્રીભર્યું હોવું જોઈએ.
- (2) ઉઘરાણીના પત્રો, ગ્રાહક પ્રમાણિક છે એ માન્યતાના સ્વીકાર સાથે લખવા જોઈએ.
- (3) પત્રનો સંદેશ હકારાત્મક, આશાવાદી અને દ્વેષમુક્ત હોવો જોઈએ.
- (4) પત્રનો મુખ્ય સંદેશ અને શૈલી હળવી અને ગ્રાહકની લાગણીને ઠેસ ન પહોંચાડે તેવી હોવી જોઈએ.
- (5) ઉઘરાણીના પત્રો કમવાર, વ્યવસ્થિત અને મક્કમ હોવા જોઈએ.
- (6) કુનેહભર્યો અને દૃઢતાપૂર્વક લખાયેલ ઉઘરાણીનો પત્ર અત્યંત ટૂંકો ન લખતા તેમાં પરિણામની વિસ્તૃત ચર્ચા કરવી જોઈએ.
- (7) કાયદાકીય કાર્યવાહીની ધાક બતાવતા પહેલાં ગ્રાહકને તેની વ્યાપાર જગતમાં પ્રતિષ્ઠા, શાલીનતા અને વ્યાપારિક સંબંધોમાં નિષ્ઠા જેવી બાબતોનો ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ.
- (8) વેપારીને નાણાં, માલ-સામાન અને ગ્રાહક ત્રણેય ગુમાવવું પરવડે નહિ તેથી સમજૂતીભર્યો કોઈક માર્ગ શોધવો જોઈએ.
- (9) ઉઘરાણીના પત્ર દ્વારા, ગ્રાહકને તેનો પોતાનો લાભ તેમજ સ્વહિત જળવાય છે તેવું પ્રતિપાદિત કરવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.
- (10) ઉઘરાણી અંગે ગ્રાહકની પ્રતિષ્ઠા જળવાઈ રહે તે માટે ઉઘરાણી પત્રોની ગોપનીયતા જાળવવી જોઈએ. આ માટે ઉઘરાણીના પત્રો પરબીડિયામાં જ મોકલવા જોઈએ.

8.2.4 નમૂનાના પત્રો :

(10) શાખ ઉપર મોકલાવેલ માલ-સામાનની ચુકવણીનો સમયગાળો પૂરો થયા બાદ આપના ગ્રાહકને ચુકવણી માટે આડકતરું સૂચન કરતો પત્ર લખો.

ભારત ઇલેક્ટ્રોનિક્સ

સરદાર માર્કેટ,

મહાજન ગેટ પાસે,

ભરૂચ-392001

ફોન નં. : (02642) 384042

E-mail : bharatelectronics@gmail.com

22મી મે, 2016

શાહજહાં ઇલેક્ટ્રિક હાઉસ,
પેલેસ રોડ,
રાજપીપળા-393145

સુજ્ઞશ્રી,

આપના તા. 15મી ફેબ્રુઆરી, 2016ના પત્રના અનુસંધાનમાં અમે 'કદમ' પંખા 100 નંગ અને 'સૂર્યકિરણ' ટ્યૂબલાઈટની સંપૂર્ણ કીટ 150 નંગ મોકલાવી હતી. અમે આશા રાખીએ કે, આ માલ-સામાનનું વેચાણ બજારમાં સારું જ હશે.

ઉપર્યુક્ત માલ-સામાનના બિલની નકલ આપના સંદર્ભ અર્થે મોકલી રહ્યા છીએ. જેની કુલ રકમ ₹ 1,90,000/- (અંકે રૂપિયા એક લાખ નેવું હજાર પૂરા) થાય છે. જેનો શાખનો ત્રણ માસનો સમય તા. 15મી મે, 2016ના રોજ પૂરો થઈ ચૂક્યો છે. તેની નોંધ લઈ ઝડપથી ઘટતું કરશો.

નાણાંની નિયમિત ચુકવણી વેપારી સંબંધોને વધુ મજબૂત અને વેપારલક્ષી બનાવે છે એ બાબત આપ જાણતા અને માનતા જ હશે.

આભાર.

આપનો વિશ્વાસુ,

ABC

માલિક

બિડાણ : (1) બિલની નકલ

(11) નાણાંની ચુકવણીમાં સામાન્યપણે નિયમિત રહેલા ગ્રાહક તરફથી બિલની ચુકવણી માટે સ્મૃતિપત્ર પાઠવ્યા છતાં પ્રત્યુત્તર ન મળતા તેની મૂંઝવણ અંગે જાણવાની તૈયારી બતાવતો પત્ર લખો :

સમય વૉચ કંપની

51, ભારવી ટાવર,

સ્ટેશન રોડ,

નવસારી-396445

ફોન નં. : (02638) 482830

E-mail : samaywatchco@gmail.co.in

5મી ઓગસ્ટ, 2016

સાઉથ ગુજરાત વૉચ કંપની

માંડવી બજાર,

તીથલ રોડ,

વલસાડ-396001

મહાશય,

સ્વતંત્રતા દિનની શુભકામનાઓ. આવનાર તહેવારો આપણા વેપારી સંબંધો વધુ ગાઢ બનાવે તેવી અપેક્ષા.

10મી જૂન, 2016ના રોજ અમે આપને વિવિધ પ્રકારની ઘડિયાળોનો મોટો જથ્થો રવાના કર્યો હતો. આ માટે બાકી રહેતા ₹ 25,000/- (અંકે રૂપિયા પચ્ચીસ હજાર પૂરા)ની ચુકવણીની સમયમર્યાદા 20મી જુલાઈ, 2016ના રોજ પૂરી થતા અમે આપને સ્મૃતિપત્ર પાઠવ્યો હતો. એ બાબતને 15 દિવસ વીતી જવા છતાં આપનાં તરફથી કોઈ પ્રત્યુત્તર નથી. નાણાંની ચુકવણી માટેની નિયમિતતા એ આપની આગવી ખાસિયત રહી ચૂકી છે. છેલ્લાં 10 વર્ષના આપણા વેપારી સંબંધોમાં જોવા મળેલ આપની નિષ્ઠા પ્રશંસનીય બાબત છે. નાણાંની ચુકવણીમાં વિલંબ અને પ્રત્યુત્તર નહિ આપવાની ચેષ્ટા આપ કોઈ નાણાકીય મુશ્કેલીમાં હોવાનું સૂચવે છે. આપની મુશ્કેલીના વાજબી નિરાકરણમાં અમે આપને મદદરૂપ થવા ઉત્સુક છીએ.

આપનો પ્રત્યુત્તર જ અમને આપની પરિસ્થિતિથી માહિતગાર કરાવી શકશે. માટે અમને તેની પ્રતીક્ષા છે.

સહકારની અપેક્ષા.

આપનો વિશ્વાસુ,

ABC

માલિક

(12) નાણાંની ઉધરાણી માટે સહાયતાપૂર્વક પ્રયત્નો છતાં રાષ્ટ્રીય પબ્લિશિંગ હાઉસ, ગોધરા તરફથી નાણાંની ચુકવણીની દિશામાં કોઈ પગલાં ન ભરાતા દુઃખ અને આઘાતની લાગણી વ્યક્ત કરતો પત્ર લખો.

રાષ્ટ્રીય પબ્લિશિંગ હાઉસ

વોરાવાડી,
અકબર રોડ,
ગોધરા-389001

ફોન નં. : (02672) 786225

E-mail : rashtriyhouse@yahoo.com

15મી ઓક્ટોબર, 2016

ધી સરસ્વતી બુક ભંડાર,
કડિયા બજાર,
સરદાર રોડ,
સંતરામપુર-389260

શ્રીમાન,

આપના તા. 5મી જુલાઈ, 2016ના પત્રના અનુસંધાનમાં અમે “ગુજરાતી નિબંધમાળા” ધોરણ 11 તથા 12નાં પુસ્તકોની 100 નકલો અને ગુજરાતી-અંગ્રેજી શબ્દકોશની 50 નકલો મોકલાવી હતી. જેનાં બિલની રકમ ₹ 18,000/- (અંકે રૂપિયા અઠાર હજાર પૂરા) થાય છે.

આપને તા. 1લી સપ્ટેમ્બર, 2016 અને 15મી સપ્ટેમ્બર, 2016ના રોજ અનુક્રમે બે સ્મૃતિપત્રો મોકલાવેલ છે; પરંતુ આપનાં તરફથી કોઈ જ પ્રકારનો હકારાત્મક પ્રત્યુત્તર મળ્યો નથી. આ પ્રકારનો અભિગમ વેપારી સંબંધો માટે જોખમરૂપ છે. અમે અગાઉનાં પત્રોમાં આપને મદદરૂપ થવાની તૈયારી બતાવી હતી પરંતુ તેની કોઈ જ અસર થઈ નથી. વળી ફોન ઉપર સંતોષકારક જવાબ પણ મળી શકતો નથી. આપનું આ વર્તન અશોભનીય છે.

આપ તરફથી નાણાંની ચુકવણી માટે અમે જરૂરી બધા જ પ્રયત્નો કર્યા છે. તેથી આ સાથે અંતિમ વાર સ્પષ્ટપણે જણાવી દઈએ કે, 10 ટકાના વ્યાજના દરે બાકી નીકળતી રકમ 25મી ઓક્ટોબર, 2016 પહેલાં ચૂકવી દેશો નહિતર અમારે ન છૂટકે આ બાબતે કાયદાકીય કાર્યવાહી હાથ ધરવી પડશે.

આપનો વિશ્વાસુ,

ABC

માલિક

(13) મોકલાવેલ માલ-સામાનના બિલની બાકી ચુકવણી અંગે અંતિમ ઉપાય તરીકે ભરેલ કાયદાકીય પગલાં વિશે માહિતી આપતો પત્ર.

ધી સ્પીડસ્ટાર્સ સાઈકલ સ્ટોર્સ

10, કાવેરી ટાવર,

વિલે પાર્લે,

મુંબઈ-400056

ફોન નં. : (0215) 23657001

E-mail : speedstarcycle@gmail.com

15મી માર્ચ, 2017

ધી મારુતિ સાઈકલ સ્ટોર્સ,

શર્મિષ્ઠા તળાવ પાસે,

વડનગર-384355

શ્રીમાન,

આપના તા. 31મી ડિસેમ્બર, 2016 સુધી ચૂકવવાપાત્ર ₹ 35,000/- (અંકે રૂપિયા પાંત્રીસ હજાર પૂરા)ના બિલ માટે અમે ત્રણ પત્રો દ્વારા આપની સમજશક્તિ અને ફરજની ભાવનાને જાગ્રત કરવાના પ્રયાસો કર્યા છે; પરંતુ અમારા તબક્કાવાર લખાયેલા પત્રોના જવાબ આપવાનું સૌજન્ય પણ આપે બતાવ્યું નથી. આપના આવા બેજવાબદાર વર્તવાને કારણે અમને ન છૂટકે કાયદાકીય કાર્યવાહી કરવાની ફરજ પડી છે. છેલ્લે તા. 5મી માર્ચ, 2017ના રોજ અમે મોકલેલ ઈ-મેઈલ મુજબ તા. 20મી માર્ચ, 2017 સુધી વ્યાજસહિતની રકમ અમને નહિ મળે તો ત્યાર બાદ અમારા વકીલ દ્વારા જરૂરી કાયદેસરની કાર્યવાહી કરવામાં આવશે જેની નોંધ લેશો.

આપનો વિશ્વાસુ,

ABC

માલિક

આ પ્રકરણમાં તમે શું શીખ્યા ?

આપણે જાણ્યું કે પ્રથમવાર શાખ ઉપર ખરીદ-વેચાણના વ્યવહારો કરતા પહેલાં વેચનાર વેપારી દ્વારા ખરીદનાર ગ્રાહક-પેઢીના આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી બજારમાં સારી છાપ ધરાવતી પેઢી અથવા બેન્ક સંદર્ભ દ્વારા જાણ્યા પછી શાખ ઉપર વેપાર કરવામાં આવે છે. કેટલીક વખત હકારાત્મક અભિપ્રાય મળ્યો હોય, ગ્રાહક પ્રામાણિક હોય, છતાં બજારમાં મંદીને કારણે અથવા અણધાર્યા સંજોગોને કારણે ગ્રાહક-પેઢી શાખની સમયમર્યાદામાં નાણાં ચૂકવી શકતો નથી. આ સંજોગોમાં વેપારી દ્વારા આડકતરું સૂચન કરીને વેપારી સંબંધોને આંચ ન આવે તે રીતે તબક્કાવાર ઉઘરાણી પત્ર લખતા હોય છે; પરંતુ કેટલાક ગ્રાહકો-પેઢીઓ પોતાનું ઢેવું ભરપાઈ કરવાની ફરજને જાણીજોઈને ટાળવાના પ્રયત્ન કરે છે ત્યારે કાયદાકીય કાર્યવાહી કરવાની ધાક બતાવતા ઉઘરાણી પત્રો લખીને અથવા જરૂર પડે તો કાયદાકીય પગલાં લઈને પણ ઉઘરાણી વસૂલ કરવામાં આવે છે.

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબનો સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો :

(1) વ્યાપારિક પ્રવૃત્તિઓનો વિસ્તાર કરવા માટે વેચાણની કઈ પદ્ધતિમાં આર્થિક સધ્ધરતા જાણવી જરૂરી નથી ?

(A) હપતા ખરીદ પદ્ધતિ

(B) રોકડ ખરીદ પદ્ધતિ

(C) શાખ પર વેચાણ પદ્ધતિ

(D) વાયદાના વેચાણની પદ્ધતિ

- (2) આર્થિક દરજ્જો મેળવવા માટે કોનો અભિપ્રાય વધુ આધારભૂત ગણાય છે ?
 (A) વીમા કંપનીનો (B) આંગડિયા પેઢીનો
 (C) બેન્કનો (D) અન્ય વેપારી પેઢીનો
- (3) આર્થિક દરજ્જા અંગે શેની ચકાસણી કરવી જરૂરી છે ?
 (A) ધંધાનો અનુભવ (B) પૈસા પરત કરવાની ક્ષમતા
 (C) કામ કરવાનો ઉત્સાહ (D) ધંધાની સૂઝ
- (4) ઉઘરાણીના પત્રનો મુખ્ય આશય કયો હોય છે ?
 (A) ગ્રાહકને શુભેચ્છા પાઠવવાનો (B) ગ્રાહક પાસેથી બાકી નીકળતાં નાણાં મેળવવાનો
 (C) મોટા જથ્થામાં ઓર્ડર મેળવવાનો (D) ગ્રાહકને કાયદાકીય કાર્યવાહીની જાણ કરવાનો
- (5) ઉઘરાણીના પત્રો અન્ય કયા નામથી પણ ઓળખવામાં આવે છે ?
 (A) ધમકી પત્ર (B) કલેક્શન લેટર
 (C) સમાધાન પત્ર (D) ફરિયાદ પત્ર
- 2. નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો :**
- (1) જે પેઢી સાથે શાખ ઉપર વેપાર કરવાનો હોય તેને કઈ માહિતી આપવાનું કહેવામાં આવે છે ?
 (2) શાખ પર માલ-સામાનનું વેચાણ કરવાથી વેપારીને શું જોખમ થાય છે ?
 (3) શાખ પર માલ-સામાન ખરીદવાથી ગ્રાહકને શું ફાયદો થાય છે ?
 (4) ઉઘરાણી અંગેનો પત્ર ક્યારે લખવો જોઈએ ?
 (5) ઉઘરાણીના પત્રની ગોપનીયતા જળવાય તે માટે પત્રને કેવી રીતે રવાના કરવો જોઈએ ?
 (6) ઉઘરાણીના અંતિમ તબક્કાના પત્રમાં કઈ બાબતનો ખાસ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ ?
 (7) ધંધામાં નાણાંની ચુકવણી સમયસર ન થાય તો શું થાય ?
- 3. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :**
- (1) આર્થિક દરજ્જા અંગેની માહિતી મેળવવાની પ્રક્રિયા જણાવો.
 (2) કોઈ પણ પેઢીને શાખ ઉપર માલ-સામાન આપતાં પહેલાં કઈ ચાર બાબતોની ચકાસણી કરવી જોઈએ ?
 (3) ઉઘરાણીના પત્રોમાં કઈ બાબતોનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ ?
 (4) ઉઘરાણીના પત્રોના વિવિધ તબક્કાઓ જણાવો.
- 4. નીચે આપેલી માહિતીને ધ્યાનમાં રાખીને પત્રો લખો :**
- (1) હિંમતનગર સ્થિત, નોવેલ્ટી સ્ટોર્સ દ્વારા તમને પ્રથમ વાર મોટા જથ્થામાં ઓર્ડર મળ્યો છે. તેઓ શાખ પર રેડિમેઈડ કપડાં ખરીદવા માંગે છે. તેમને અન્ય કોઈ વેપારી પેઢીનો સંદર્ભ આપવા માટેનો પત્ર લખો.
 (2) સૌંદર્ય જ્વેલર્સ, રાજકોટનો સંદર્ભ રજૂ કરવા અંગે મોડાસાના પ્રતિભા સુવર્ણકલા જ્વેલર્સને પત્ર મળ્યો છે, આ અંગે સૌંદર્ય જ્વેલર્સ વિશે હકારાત્મક અભિપ્રાય રજૂ કરતો પત્ર લખો.
 (3) પોરબંદરના આધુનિક સાયકલ હાઉસે, પોતાના આર્થિક દરજ્જાની માહિતી મેળવવા માટે સૂચવેલ બેન્કરના સંદર્ભને ધ્યાનમાં રાખીને તે વેપારી પેઢીના આર્થિક દરજ્જા અંગે માહિતી મેળવી આપવા માટે આપના બેન્કરને પત્ર લખો.
 (4) શાખ પર મોકલાવેલ માલ-સામાનની ચુકવણીનો શાખનો સમયગાળો પૂરો થયા બાદ આપના ગ્રાહકને ચુકવણી માટે આડકતરું સૂચન કરતો પત્ર લખો.
 (5) કાયદાકીય કાર્યવાહી અંગેનું સૂચન કરવા છતાં રીમજીમ હાઉસ, વડોદરા તરફથી પ્રત્યુત્તર કે નાણાંની ચુકવણીની દિશામાં કોઈ આશા ન જણાતા નિયત કરેલ આખર તારીખ બાદ કાયદાકીય નોટિસ માટે તૈયાર રહેવા જણાવતો પત્ર લખો.

• • •